

Мележик Н.Ю.

Студентка гр.БЕМ-25(ЕК)

*Навчально-наукового інституту економіки,
менеджменту і міжнародного бізнесу*

Кобєлева Т.О.

*к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту
інноваційного підприємництва та
міжнародних економічних відносин,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків, Україна*

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЕКОНОМІЧНОГО ТА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЕКТАМИ

Перехід України до інноваційно-інвестиційної моделі розвитку економіки неможливий без дослідження світового досвіду економічного та правового регулювання інноваційних процесів у зарубіжних країнах. Саме тому, на сьогодні це питання набуло особливої актуальності.

Дослідження теоретичних та практичних аспектів інноваційного розвитку економіки займає провідне місце в роботах як зарубіжних, так і вітчизняних вчених. Теоретичні засади інноваційного розвитку та рекомендації щодо формування механізму його фінансового забезпечення розробили Й. Шумпетер, М. Кондрат'єв, С.С. Кузнець і Г. Менш [5]. Провідними вітчизняними дослідниками у вирішенні згаданої проблеми є: Шмігельська З.К., Макаренко Є.В., С. Онишко, Т. Паєнтко, Д. Коціскі, П. Перерва, П. Райхлінг, С. Нагі, М. Сікорська та ін. [1-15]. В їх роботах також аналізувалися окремі аспекти інноваційного розвитку країн ЄС та можливості використання зарубіжного досвіду для досягнення стратегічної мети розвитку українського суспільства.

Розвиток інноваційної діяльності являється одним з основних шляхів виходу економіки України з кризи та отримання високого рівня прибутку. Слабке залучення інновацій в Україні відображене в дуже низькому рейтингу України за міжнародними критеріями оцінки конкурентоспроможності. Згідно глобального індексу конкурентоспроможності ми перебуваємо на 82 місці зі 142 країн, згідно індексу розвитку технології на 83, за індексом використання інформаційних і комунікативних технологій на 79, а щодо інноваційних здібностей на 39 місці [1]. І саме інноваційні здібності роблять Україну потенційним партнером для інших країн. Для цього треба враховувати світовий досвід промислово розвинених країн в організації інноваційної діяльності, які десятки років створювали ефективну систему управління інноваційним процесом.

Держава як головний ініціатор інновацій повинна очолювати процес інноваційного розвитку, маючи в своїх руках певний інструментарій. Управління інноваційною діяльністю у різних країнах відрізняється потребами суспільства, ступенем втручання держави та рівнем науково-технічного прогресу. Розглянемо більш детально методи стимулювання інноваційної діяльності в декількох розвинутих країнах (табл.1)

Таблиця 1 – Форми державної підтримки інноваційної діяльності у різних країнах [2]

Країни	Форми стимулювання	Організаційні структури інноваційного процесу
США	Пільгове оподаткування, інвестиційний податковий кредит, пільговий режим амортизаційних відрахувань, субсидії, цільові асигнування з бюджету, викреслення витрат на НДДКР, пов'язаних з основною виробничою і торговою діяльністю	Мережа технологічного капіталу технополіси, науково-технічні парки, малі інноваційні фірми, науково-дослідні консорціуми та організації, бізнес-інкубатори, науково-технологічні центри, науково-інженерні центри, спільні промислово-університетські дослідні центри, венчурні фірми.
Німеччина	Цільові субсидії, дотації, оплата витрат на експертизу, пільгові кредити, система страхування кредитів, податкові знижки і пільги, прискорена амортизація.	Науково-технічні парки, малі інноваційні фірми, науково-дослідні консорціуми, венчурні фірми, технополіси.
Франція	Дотації, субсидії, довгострокові позики, податкові кредити, кредитні гарантії, пільгове оподаткування.	Технополіси, технопарки, малі інноваційні фірми, науково-дослідні консорціуми, венчурні фірми, центри передачі технологій.
Японія	Пільгові кредити, пільгове оподаткування, субсидії.	Японська корпорація розвитку досліджень, технополіси, науково-технічні парки, малі інноваційні фірми, науково-дослідні консорціуми та організації.
Велика Британія	Пільгове оподаткування, субсидії, списання витрат на НДДКР на собівартість продукції (послуг, кредитні гарантії).	Британська технологічна група, технополіси, малі інноваційні фірми, науково-технічні парки, венчурні фірми, науково-дослідні консорціуми.
Канада	Позички на пільгових умовах, субсидії, технічна допомога, кредит, пільгове оподаткування.	Технополіси, науково-технічні парки, малі інноваційні фірми, венчурні фірми, науково-дослідні консорціуми.

У різних країнах використовують різноманітні способи підтримки досліджень і розробок, такі, як знижки з податку, тарифні й нетарифні бар'єри, державні закупівлі, позики й субсидії. Наприклад, у Великій Британії дотримуються низького рівня оподаткування корпорацій, вважаючи що це є потужний стимул для ризикових технологічних змін.

У Німеччині, Іспанії та Італії низькі ставки базових податків доповнені також спеціальними системами стимулювання впровадження ризикових проєктів. У Франції застосовують дещо іншу комбінацію: високі податки для всіх і різні спеціальні стимули в інноваційному підприємництві [3].

У країнах з рівнем науково-технологічного розвитку більш низьким, ніж у середньому по ЄС, як правило, застосовують заходи загального характеру, які дозволяють підтримувати широке коло напрямків в усіх секторах економіки. У цьому випадку уряд орієнтується на заходи фіскального стимулювання, які відрізняються тим, що дають можливість ринку і його учасникам самостійно вирішувати, які галузі економіки необхідно розвивати.

Варто назначити, що жодна з визначених вище моделей не може застосовуватися незалежно. Це обумовлено тим, що інноваційне середовище окремої держави формується індивідуально. Досить часто виходить так, що окремі інструменти інноваційної політики та механізми їх використання ефективні в одній країні та зовсім неефективні в іншій. Тому розвинуті держави комбінують методи прямого та опосередкованого впливу, рівень застосування яких залежить від того, до якого напрямку тяжіє національна інноваційна політика.

Таким чином, можна зробити висновок, що світова економічна практика має великий досвід в сфері державного сприяння інноваційному розвитку.

На мою думку, щоб досягти стабільного інноваційного розвитку, нашій країні необхідно використовувати досвід більш розвинутих країн та використовувати уже існуючі дієві механізми управління розвитком інновацій. Зокрема, на думку автора, доцільно було б перейняти досвід Франції в створенні технологічних парків, досвід Америки в організації венчурного бізнесу, досвід Японії в створенні бюджету для проєктів інноваційної діяльності та досвід ЄС в створенні спільного інноваційного простору.

Список використаних джерел:

1. Інформація Всесвітнього економічного форуму «The Global Competitiveness Report» [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.weforum.org/issues/global-competitiveness>.
2. Шмігельська З.К. Зарубіжний досвід управління інноваційною діяльністю малих і середніх підприємств та можливості його адаптації в ринковій економіці України / З.К. Шмігельська // Стратегічні пріоритети. – 2007. – No2 (3). – С. 119-128
3. Макаренко Є.В. Особливості інноваційного розвитку європейських країн / Є.В. Макаренко // Проблеми науки. – 2008. – No7. – С. 39-42.

4. Nagy, Szabolcs Monitoring of innovation and investment potential of industrial enterprises / S. Nagy, P. Pererva // Сучасні тенденції розвитку світової економіки : зб. матеріалів 10-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 18 травня 2018 р. – Харків : ХНАДУ, 2018. – С. 88-89.
5. Pererva P.G. Technology transfer / P.G.Pererva, György Kocziszky, D.Szakaly, M.Somosi Veres - Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI», 2012. — 668 p.
6. Перерва, П.Г. Підвищення конкурентоспроможності машинобудівних підприємств на засадах синергетичного бенчмаркінгу / П.Г.Перерва, Т.О.Кобелєва, Н.П.Ткачова // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. - 2015. - № 819. - С. 167-174.
7. Reichling, P. Anticorruption compliance / P.Reichling, P.G.Pererva // Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність "Форвард–2017" : тр. 8-ї Міжнар. наук.-практ. Internet-конф. студ. та молодих вчених, 27 грудня 2017 р. / ред.: П. Г. Перерва, Є. М. Строков, О. М. Гуцан. – Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – С. 210-212.
8. Nagy, Szabolcs Current evaluation of the patent with regarding the index of its questionnaire / S.Nagy, M.Sikorska, P.Pererva // Сучасні підходи до креативного управління економічними процесами : матеріали 9-ї Всеукр. наук.-практ. конф., 19 квітня 2018 р. – Київ : НАУ, 2018. – С. 21-22.
9. Kocziszky, György Compliance risk in the enterprise / G.Kocziszky, M.Veress Somosi, T.O.Kobieliava // Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність "Форвард–2017" : тр. 8-ї Міжнар. наук.-практ. Internet-конф. студ. та молодих вчених, 27 грудня 2017 р. / ред.: Є.М.Строков, О.М.Гуцан. – Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – С. 54-57.
- 10.Nagy, Szabolcs Digital economy and society – a cross country comparison of Hungary and Ukraine / S.Nagy // Вісник НТУ «ХПІ» (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – № 46 (1267). – С. 174-179.
- 11.Sikorska, M. Compliance service at guest services enterprises / M.Sikorska, György Kocziszky, P.G.Pererva // Менеджмент розвитку соціально-економічних систем у новій економіці : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 19 жовтня 2017 р. – Полтава : ПУЕТ, 2017. – С. 389-391.
- 12.Kocziszky György Reputational compliance / György Kocziszky, M.Veress Somosi, T.O.Kobieliava // Дослідження та оптимізація економічних процесів "Оптимум–2017" : тр. 13-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 6-8 грудня 2017 р. / ред.: О.В. Манойленко. – Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – С. 140-143.
13. Kocziszky, György Anti-corruption compliance in the enterprise's program [Electronic resource] / G.Kocziszky, M.Veress Somosi, P.G.Pererva // Стратегічні перспективи розвитку економічних суб'єктів в нестабільному економічному середовищі.– Кременчук, 2017. – С.164-167.
- 14.Nagy, Szabolcs Estimation of economic efficiency of power engineering / S.Nagy, M.Sikorska, P.Pererva // Європейський вектор модернізації економіки: креативність, прозорість та сталий розвиток : матеріали 10-ї Ювіл. Міжнар. наук.-практ. конф., 18-19 квітня 2018 р. – Харків : ХНУБА, 2018. – С. 3-6.
- 15.Reichling, P. Estimation of commercial value of patents / P.Reichling, P.G.Pererva // Дослідження та оптимізація економічних процесів "Оптимум–2017" : тр. 13-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 6-8 грудня 2017 р. / ред.: О. В. Манойленко, Є. М. Строков. – Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – С.22-25.